

การศึกษาหลักสูตรที่ไม่ผ่านการกำกับมาตรฐานหลักสูตรปีการศึกษา 2557-2564 และ
แนวทางพัฒนาหลักสูตรให้ผ่านการกำกับมาตรฐาน กรณี :ศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น
EDUCATION OF NON-STANDARD CURRICULUM DURING ACDEMIC YEAR
2014-2021 AND GUIDELINES FOR CURRICULUM DEVELOPMENT TO MEET
STANDARDIS: A CASE STUDY OF KHON KAEN

ภาวนา กิตติวิมลชัย*

Pawana Kittiwimonchai*

กองพัฒนาคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ประเทศไทย

Education Quality Development Division. Khon Kaen University, Thailand

* Corresponding Author E-mail: pawana@kku.ac.th

Received: October 24 ,2023 Revised: November 29, 2023; Accepted: April 20, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาหลักสูตรที่ไม่ผ่านการกำกับมาตรฐาน ปีการศึกษา 2557-2564 2) ศึกษาสาเหตุที่ไม่ผ่านการกำกับมาตรฐานหลักสูตร 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรให้ผ่านการกำกับมาตรฐานหลักสูตร กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ หลักสูตรของมหาวิทยาลัยขอนแก่นทุกระดับที่เปิดสอนระหว่างปีการศึกษา 2557-2564 จำนวน 311 หลักสูตร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ รายงานผลการตรวจประเมินคุณภาพหลักสูตรทั้งหมด จำนวน 311 หลักสูตร ที่มีการตรวจประเมินคุณภาพภายในหลักสูตร ระหว่างปีการศึกษา 2557-2564 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ผลการวิจัยพบว่า 1) ปีการศึกษา 2557-2564 หลักสูตรทุกระดับการศึกษา ไม่ผ่านการกำกับมาตรฐานรวม 106 หลักสูตร (ร้อยละ 33.54) จำแนกเป็น หลักสูตรระดับปริญญาตรี จำนวน 25 หลักสูตร (ร้อยละ 26.31) หลักสูตรระดับปริญญาโท จำนวน 47 หลักสูตร (ร้อยละ 34.81) หลักสูตรระดับปริญญาเอกจำนวน 34 หลักสูตร (ร้อยละ 40.00) และพบว่า ปีการศึกษา 2557 มีหลักสูตรไม่ผ่านการกำกับมาตรฐานมากที่สุด จำนวน 39 หลักสูตร และมีจำนวนลดลง จนในปีการศึกษา 2564 มีหลักสูตรไม่ผ่านการกำกับมาตรฐานเพียง 2 หลักสูตร 2) สาเหตุที่ไม่ผ่านการกำกับมาตรฐานหลักสูตร ปีการศึกษา 2557-2564 พบว่าหลักสูตรระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และหลักสูตรปริญญาเอก ไม่ผ่านการกำกับมาตรฐานมากที่สุดคือ เกณฑ์การกำกับมาตรฐานข้อที่ 1 จำนวน อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร รองลงมาคือ เกณฑ์การกำกับมาตรฐานข้อที่ 2 คุณสมบัติอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และเกณฑ์การกำกับมาตรฐานข้อที่ 3 คุณสมบัติอาจารย์ประจำหลักสูตร 3) แนวทางการพัฒนาหลักสูตรให้ผ่านการกำกับมาตรฐาน ประกอบด้วย (1) จัดทำแผนบริหารอัตรากำลังทั้งในระดับสถาบัน ระดับคณะและระดับหลักสูตร (2) การจัดสรรอัตรากำลังทดแทนการเกษียณ ลาออก โอนย้าย เพื่อให้เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน (3) การจัดทำแผนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับปริญญาเอกและตำแหน่งทางวิชาการ (4) ส่งเสริมการทำวิจัยเป็นทีมและจูงใจให้มีการตีพิมพ์ผลงานวิจัยในระดับนานาชาติมากกว่าการนำเสนอผลงานวิชาการในที่ประชุมวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ

(5) กำหนดแนวปฏิบัติและขั้นตอนในการปรับปรุงหลักสูตร (6) การเตรียมความพร้อมของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรให้มีความเข้าใจกระบวนการพัฒนาหลักสูตร แบบฟอร์มและเอกสารที่เกี่ยวข้อง (7) กำหนดระยะเวลาในการกลั่นกรองหลักสูตร และลดขั้นตอนการพิจารณาหลักสูตรให้รวดเร็วมากขึ้น (8) พัฒนาระบบแจ้งเตือนและติดตามหลักสูตรก่อนครบรอบการปรับปรุงหลักสูตรทุก 2 ปี เป็นต้น

คำสำคัญ: การบริหารหลักสูตร, การประกันคุณภาพการศึกษา, การกำกับมาตรฐานหลักสูตร

ABSTRACT

This study aimed to 1) to study the curricula that did not pass the standard regulation during the academic years 2014-2021, 2) to investigate the reasons why the curricula did not meet the standards, and 3) to explore guidelines for developing the curricula to meet the standard regulation. The sample of the study consists of 311 programs at all levels offered by Khon Kaen University during the academic years 2014-2021. The research instrument used is the reports of the internal quality assessment of all 311 programs conducted between the academic years 2014-2021. The data will be analyzed using descriptive statistics, namely frequency and percentage. The results of the research are shown as follows. (1) Academic year 2014-2021, all curriculum not standardized total of 106 courses(33.54 percent), classified as 25 bachelor's degree programs (26.31 percent), 47 master's level programs (34.81 percent), and 34 doctoral level programs (40.00 percent). It was found that in the academic year 2014 there were 39 courses that did not standardized and were gradually decreasing. Academic year 2021, there are only 2 courses that do not standardized. The reasons for the curriculum that did not standardizes for the academic year 2014-2021 were found that bachelor's degree programs, master's degrees, and doctoral programs The most that did not pass the standard supervision was Item 1: Number of instructors responsible for the curriculum, followed by Item 2: Qualifications of instructors responsible for the curriculum, and Item 3: Qualifications of curriculum instructors. Guidelines for developing the curriculum to standardized shown as follows.(1) Prepare a workforce management plan at both the institutional level Faculty level and program level (2) Allocation of manpower to replace retirement, resignation, transfer (3) Creating a plan to promote and develop doctoral qualifications and academic positions (4) Promote team research and incentives To have research results published internationally rather than presenting academic work at academic conferences both domestically and abroad, consistent with (5) setting guidelines and steps for improving the curriculum (6) preparing teachers. Those responsible for the curriculum must understand the curriculum development process. Related forms and documents Including promoting the participation of those involved. (7) Setting a time limit for screening curricula and reducing the process of curriculum consideration to be very fast. (8) Developing a system for notifying and tracking curricula before the anniversary of curricula revision every 2 years. etc.

Keywords: Curriculum Administration; Internal quality assurance; Curriculum standards.

บทนำ

มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่เป็นไปตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม, 2542) และมีการกำกับติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาโดยการตรวจประเมินคุณภาพภายในระดับ หลักสูตรทุกปีการศึกษาเพื่อให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2567 (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2561) โดยเริ่มตั้งแต่ปีการศึกษา 2557 สำนักงานคณะกรรมการการ อุดมศึกษาโดยคณะกรรมการประกันคุณภาพภายใน ระดับอุดมศึกษาได้กำหนดให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน 3 ระดับ คือ ระดับหลักสูตร ระดับคณะ และระดับสถาบัน โดยมีองค์ประกอบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในตาม พันธกิจ 4 ด้านของสถาบันอุดมศึกษา และเพิ่มเติมด้านอื่นๆ ที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประกัน คุณภาพการศึกษาภายในทั้งระดับหลักสูตร คณะ และสถาบันดำเนินการไปพร้อมกัน สำหรับการประกันคุณภาพการศึกษา ภายใน ระดับหลักสูตร ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การกำกับมาตรฐาน องค์ประกอบที่ 2 บัณฑิต องค์ประกอบที่ 3 นักศึกษา องค์ประกอบที่ 4 อาจารย์ องค์ประกอบที่ 5 หลักสูตร การเรียนการสอน การประเมินผู้เรียน องค์ประกอบที่ 6 สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2561) สำหรับองค์ประกอบที่ 1 การกำกับมาตรฐานหลักสูตร กำหนดเกณฑ์ในการประเมินหลักสูตร 11 ข้อ หากไม่ผ่านเกณฑ์ข้อใดข้อหนึ่งถือว่าหลักสูตร ไม่ได้มาตรฐาน ซึ่งเป็นการควบคุมกำกับมาตรฐานหลักสูตรให้เป็นไปตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์ มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2548 และ 2558 ตามที่ได้ประกาศใช้ในขณะนั้น รวมทั้งเป็น การส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาได้พัฒนาด้านวิชาการ ด้านวิชาชีพ และด้านการพัฒนาคุณภาพเพื่อยกระดับมาตรฐาน ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้มีความทัดเทียมกันและได้ประกาศใช้เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับต่าง ๆ มาอย่าง ต่อเนื่อง (คู่มือการประกันคุณภาพระดับอุดมศึกษา, 2567)

มหาวิทยาลัยขอนแก่น ตั้งอยู่ในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐบาล และ ได้รับเลือกให้เป็น 1 ใน 9 มหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ จาก กระทรวงศึกษาธิการ ในปี พ.ศ. 2552 มีการจัดการเรียนการสอน ทั้งหมด ประกอบด้วย 22 คณะ 4 วิทยาลัย และ 1 วิทยาเขต มีหลักสูตรทั้งหมด 311 หลักสูตร มีนักศึกษาทั้งหมด 35,500 คน โดยมหาวิทยาลัยขอนแก่นเริ่มมีการตรวจประเมินคุณภาพภายในระดับหลักสูตรตั้งแต่ปีการศึกษา 2557 จนถึงปัจจุบัน ในระยะแรก พบว่าหลักสูตรของมหาวิทยาลัยขอนแก่นไม่ผ่านการกำกับมาตรฐานเป็นจำนวนมาก ทำให้หลักสูตรไม่ได้ มาตรฐานหลายหลักสูตร ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น ผู้ปกครองไม่มั่นใจว่าบุตรหลานจะสามารถ ประกอบอาชีพได้หรือไม่ รวมทั้งกังวลว่าจะมีการปิดหลักสูตร นอกจากนี้หลักสูตรระดับปริญญาตรีที่ไม่ผ่านการกำกับ มาตรฐานจะส่งผลต่อการได้รับทุนการศึกษาของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) (คู่มือกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อ การศึกษาประจำปีการศึกษา 2566)

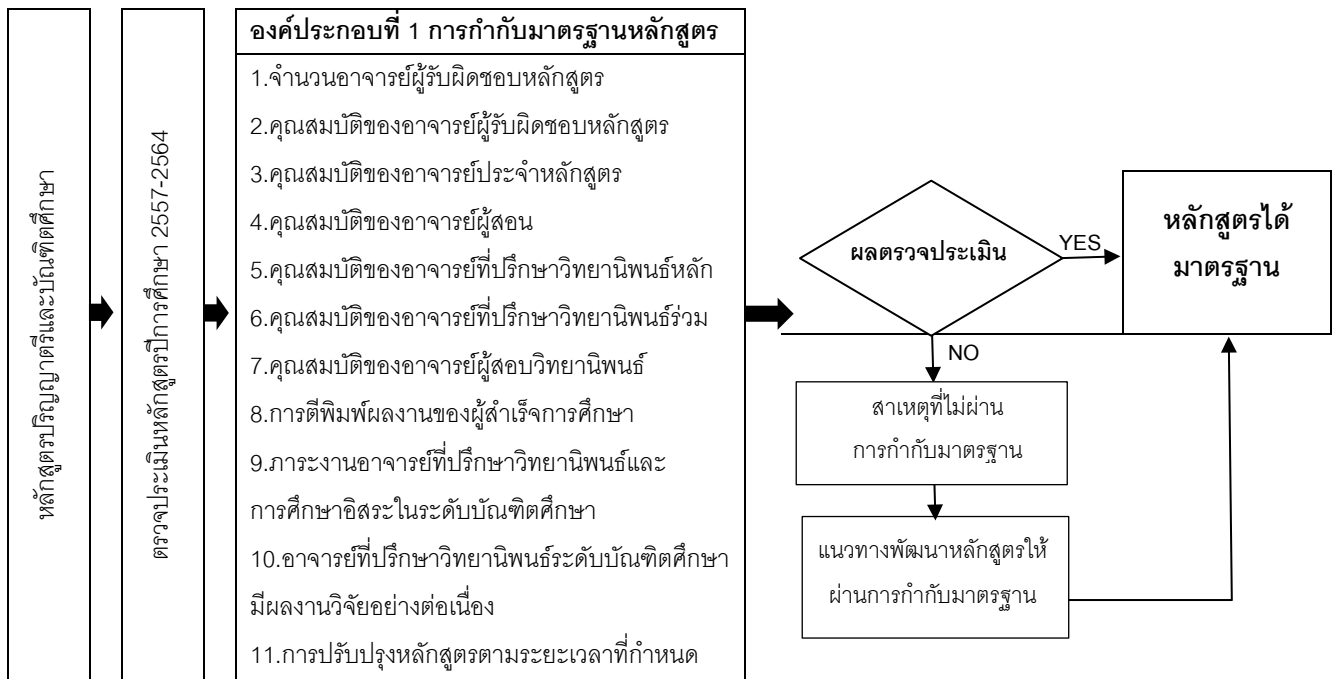
อย่างไรก็ตาม แม้ว่าหลักสูตรจะไม่ผ่านการกำกับมาตรฐานในช่วงปีการศึกษา 2557-2560 เนื่องจากเป็นช่วงที่ เริ่มต้นตรวจประเมินหลักสูตรด้วยเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร มหาวิทยาลัยขอนแก่นและคณะ ได้ให้ความสำคัญในการ พัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้ได้มาตรฐาน จนในปัจจุบันมีหลักสูตรไม่ผ่านการกำกับมาตรฐานลดลง ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้ จึงมุ่งที่จะศึกษาหลักสูตรที่ไม่ผ่านการกำกับมาตรฐาน ในช่วงปีการศึกษา 2557-2564 และค้นหาสาเหตุที่ไม่ผ่านการกำกับ มาตรฐานหลักสูตร รวมทั้งศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรให้ผ่านการกำกับมาตรฐาน อันจะส่งผลต่อคุณภาพของบัณฑิต และสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ นักศึกษา ผู้ใช้งานบัณฑิต ตลาดแรงงาน และผู้ปกครอง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาหลักสูตรที่ไม่ผ่านการกำกับมาตรฐาน ปีการศึกษา 2557-2564 กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาสาเหตุที่ไม่ผ่านการกำกับมาตรฐานหลักสูตร ปีการศึกษา 2557-2564 กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรให้ผ่านการกำกับมาตรฐาน ปีการศึกษา 2567-2564 กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าวิจัยได้ศึกษาผลการกำกับมาตรฐานหลักสูตรตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร พ.ศ.2558 ตามองค์ประกอบที่ 1 จำนวน 11 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1. จำนวนอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร 2. คุณสมบัติของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร 3. คุณสมบัติของอาจารย์ประจำหลักสูตร 4. คุณสมบัติของอาจารย์ผู้สอน 5. คุณสมบัติของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก 6. คุณสมบัติของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม 7. คุณสมบัติของอาจารย์ผู้สอบวิทยานิพนธ์ 8. การตีพิมพ์ผลงานของผู้สำเร็จการศึกษา 9. ภาระงานอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และการศึกษาอิสระในระดับบัณฑิตศึกษา 10. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษามีผลงานวิจัยอย่างต่อเนื่อง 11. การปรับปรุงหลักสูตรตามรอบระยะเวลาที่กำหนด

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ (1) หลักสูตรของมหาวิทยาลัยขอนแก่นทุกระดับที่เปิดสอนระหว่างปีการศึกษา 2557-2564 จำนวนรวม 311 หลักสูตร (รวมหลักสูตรที่ผ่านและไม่ผ่านการกำกับมาตรฐานหลักสูตร) (2) ตัวแทนผู้ตรวจประเมินคุณภาพภายในระดับหลักสูตรของมหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 20 คน เพื่อมาพิจารณาความคิดเห็นเกี่ยวกับ

แนวทางการพัฒนาหลักสูตรที่ไม่ผ่านการกำกับมาตรฐาน ให้มีผลการดำเนินงานเป็นไปตามการกำกับมาตรฐานหลักสูตร โดยกลุ่มตัวอย่างของผู้ตรวจประเมิน ได้มาจากการพิจารณารายชื่อผู้ที่ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ตรวจประเมินคุณภาพภายในของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและมีประสบการณ์ในการตรวจประเมินมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี ขึ้นไป

ตัวแปรที่ศึกษา

การกำกับมาตรฐานหลักสูตรตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร พ.ศ.2558 องค์ประกอบที่ 1 จำนวน 11 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) จำนวนอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร 2) คุณสมบัติของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร 3) คุณสมบัติของอาจารย์ประจำหลักสูตร 4) คุณสมบัติของอาจารย์ผู้สอน 5) คุณสมบัติของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก 6) คุณสมบัติของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม 7) คุณสมบัติของอาจารย์ผู้สอบวิทยานิพนธ์ 8) การตีพิมพ์ผลงานของผู้สำเร็จการศึกษา 9) ภาระงานอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และการศึกษาอิสระในระดับบัณฑิตศึกษา 10) อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษามีผลงานวิจัยอย่างต่อเนื่อง 11) การปรับปรุงหลักสูตรตามรอบระยะเวลาที่กำหนด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) รวบรวมหลักฐานรายงานผลการตรวจประเมินหลักสูตรทั้งหมดของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ในปี 2557-2564
2) บันทึกผลการตรวจประเมินหลักสูตร จำแนกเป็นหลักสูตรระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก
3) วิเคราะห์ผลการตรวจประเมินหลักสูตรองค์ประกอบที่ 1 การกำกับมาตรฐานหลักสูตร จำนวน 11 ตัวบ่งชี้
4) จัดประชุมระดมสมองจากตัวแทนผู้ตรวจประเมินหลักสูตรเพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสาเหตุที่ไม่ผ่านการกำกับมาตรฐานหลักสูตรและแนวทางการพัฒนาหลักสูตรให้ได้มาตรฐาน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

รายงานผลการตรวจประเมินหลักสูตรของมหาวิทยาลัยขอนแก่นทุกระดับที่เปิดสอนระหว่างปีการศึกษา 2557-2564 จำนวน 311 หลักสูตร (รวมหลักสูตรที่ผ่านและไม่ผ่านการกำกับมาตรฐานหลักสูตร)

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1) ผลการตรวจประเมินหลักสูตร มีการวิเคราะห์ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ของหลักสูตรที่ไม่ผ่านการกำกับมาตรฐานหลักสูตร
2) รายละเอียดของผลการประเมินในตัวบ่งชี้ที่ไม่ผ่านการกำกับมาตรฐาน มีการวิเคราะห์ค่าความถี่ (Frequency)
3) การระดมสมองตัวแทนผู้ตรวจหลักสูตร จำนวน 20 คน เกี่ยวกับสาเหตุที่ไม่ผ่านการกำกับมาตรฐานหลักสูตรและแนวทางการพัฒนาหลักสูตรให้ได้มาตรฐาน มีการวิเคราะห์ค่าความถี่ (Frequency)

สรุปผลการวิจัย

1. หลักสูตรที่ไม่ผ่านการกำกับมาตรฐาน ปีการศึกษา 2557-2564 มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ความถี่และร้อยละของจำนวนหลักสูตรที่ไม่ผ่านการกำกับมาตรฐานจำแนกตามระดับการศึกษา ระดับปริญญาตรี ระดับปริญญาโท และระดับปริญญาเอก ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของหลักสูตรที่ไม่ผ่านการกำกับมาตรฐานหลักสูตร การศึกษา 2557-2564

การกำกับ มาตรฐาน	ปีการศึกษา							
	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564
หลักสูตรทั้งหมด	317	320	324	326	313	315	313	302
ไม่ผ่าน	39	20	13	15	9	3	5	2
ร้อยละ	12.30	6.25	4.01	4.60	2.88	0.95	1.60	0.66

จากตารางที่ 1 ในปีการศึกษา 2557-2564 พบว่าปีการศึกษา 2557 มีหลักสูตรไม่ผ่านการกำกับมาตรฐานมากที่สุดคือ จำนวน 39 หลักสูตร (ร้อยละ 12.30) รองลงมาคือ ปีการศึกษา 2558 จำนวน 20 หลักสูตร (ร้อยละ 6.25) และปีการศึกษา 2560 จำนวน 15 หลักสูตรตามลำดับ (ร้อยละ 4.60) โดยในปีการศึกษาล่าสุด คือ ปีการศึกษา 2564 เหลือเพียง 2 หลักสูตรที่ไม่ผ่านการกำกับมาตรฐาน (ร้อยละ 0.66)

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของหลักสูตรที่ไม่ผ่านการกำกับมาตรฐานหลักสูตร ระดับปริญญาตรี

การกำกับ มาตรฐาน	ปีการศึกษา							
	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564
หลักสูตรทั้งหมด	97	98	101	100	95	89	91	92
ไม่ผ่าน	10	5	4	2	4	-	-	-
ร้อยละ	10.31	5.10	3.96	2.00	4.21	-	-	-

จากตารางที่ 2 ในปีการศึกษา 2557-2564 พบว่าปีการศึกษา 2557 มีหลักสูตรไม่ผ่านการกำกับมาตรฐานมากที่สุด จำนวน 10 หลักสูตร (ร้อยละ 10.31) รองลงมาคือ ปีการศึกษา 2558 จำนวน 5 หลักสูตร (ร้อยละ 5.10) ปีการศึกษา 2559 จำนวน 4 หลักสูตร (ร้อยละ 3.96) และปีการศึกษา 2561 จำนวน 4 หลักสูตร (ร้อยละ 4.21) ตามลำดับ โดยในปีการศึกษา 2562 – 2564 ไม่มีหลักสูตรที่ไม่ผ่านการกำกับมาตรฐาน (ผ่านทุกหลักสูตร)

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของหลักสูตรที่ไม่ผ่านการกำกับมาตรฐานหลักสูตร ระดับปริญญาโท

การกำกับ มาตรฐาน	ปีการศึกษา							
	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564
หลักสูตรทั้งหมด	135	137	137	138	134	139	135	132
ไม่ผ่าน	13	10	5	9	3	3	3	1
ร้อยละ	9.63	7.30	3.65	6.52	2.24	2.16	2.22	0.76

จากตารางที่ 3 ในปีการศึกษา 2557-2564 พบว่าปีการศึกษา 2557 มีหลักสูตรไม่ผ่านการกำกับมาตรฐานมากที่สุด จำนวน 13 หลักสูตร (ร้อยละ 9.63) รองลงมาคือ ปีการศึกษา 2558 จำนวน 10 หลักสูตร (ร้อยละ 7.30) และปีการศึกษา 2560 จำนวน 9 หลักสูตร (ร้อยละ 6.52) ตามลำดับ และในปีการศึกษา 2564 ไม่ผ่านการกำกับมาตรฐานเพียง 1 หลักสูตร

เกณฑ์การกำกับมาตรฐาน (ข้อที่)	จำนวนหลักสูตรที่ไม่ผ่านเกณฑ์การกำกับมาตรฐาน ในแต่ละข้อ ปีการศึกษา 2557-2564								รวม หลักสูตร
	57	58	59	60	61	62	63	64	
11.การปรับปรุงหลักสูตรตามรอบระยะเวลาที่กำหนด	2	-	1	5	-	-	-	-	-

(หมายเหตุ : หลักสูตรไม่ผ่านข้อใดข้อหนึ่ง ถือว่าไม่ได้มาตรฐาน)

จากตารางที่ 7 พบว่า หลักสูตรระดับปริญญาเอก ปีการศึกษา 2557-2564 ไม่ผ่านการกำกับมาตรฐานมากที่สุด ในเกณฑ์ จำนวนอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร ไม่ครบ 3 คน จำนวน 12 หลักสูตร รองลงมาคือ คุณสมบัติอาจารย์ประจำหลักสูตร จำนวน 7 หลักสูตร และคุณสมบัติของผู้รับผิดชอบหลักสูตร จำนวน 6 หลักสูตร

เมื่อพิจารณาในภาพรวมจะพบว่า หลักสูตรระดับปริญญาโท ไม่ผ่านการกำกับมาตรฐานที่สุด ดังแสดงในตารางที่ 8 ตารางที่ 8 สรุปภาพรวมหลักสูตรระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอกที่ไม่ผ่านเกณฑ์การกำกับมาตรฐาน

เกณฑ์การกำกับมาตรฐาน (ข้อที่)	หลักสูตร			รวม
	ปริญญาตรี	ปริญญาโท	ปริญญาเอก	
1.จำนวนอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร	23	20	12	55
2.คุณสมบัติอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร	9	8	6	23
3.คุณสมบัติอาจารย์ประจำหลักสูตร	4	6	7	17
4.คุณสมบัติอาจารย์ผู้สอน	1	2	1	4
5.คุณสมบัติอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	-	3	2	5
6.คุณสมบัติอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	-	1	-	1
7.คุณสมบัติอาจารย์ผู้สอบวิทยานิพนธ์	-	4	-	4
8.การตีพิมพ์ผลงานของผู้สำเร็จการศึกษา	-	2	-	2
9.ภาระงานอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และการศึกษา อิสระในระดับบัณฑิตศึกษา	-	3	-	3
10.อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษามี ผลงานวิจัยอย่างต่อเนื่อง	-	2	-	2
11.การปรับปรุงหลักสูตรตามรอบระยะเวลาที่กำหนด	3	11	-	14
รวม	40	62	28	

จากตารางที่ 8 พบว่า หลักสูตรระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอกที่ไม่ผ่านเกณฑ์การกำกับมาตรฐาน มากที่สุดในเกณฑ์ จำนวนอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร จำนวน 55 หลักสูตร รองลงมาคือ คุณสมบัติอาจารย์ผู้รับผิดชอบ หลักสูตร จำนวน 23 หลักสูตร คุณสมบัติอาจารย์ประจำหลักสูตร จำนวน 17 หลักสูตร และการปรับปรุงหลักสูตรตามรอบ ระยะเวลาที่กำหนด จำนวน 14 หลักสูตร ตามลำดับ

3. สาเหตุและแนวทางการพัฒนาหลักสูตรให้ผ่านการกำกับมาตรฐาน

การกำกับมาตรฐานหลักสูตรให้ได้มาตรฐาน จะต้องมี การดำเนินการตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร องค์ประกอบที่ 1 โดยหลักสูตรระดับปริญญาตรี ต้องผ่านเกณฑ์มาตรฐาน ทั้งหมด 5 ข้อ (ได้แก่ ข้อที่ 1 จำนวนอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร ข้อที่ 2 คุณสมบัตินักศึกษาผู้รับผิดชอบหลักสูตร ข้อที่ 3 คุณสมบัตินักศึกษาประจำหลักสูตร ข้อที่ 4 คุณสมบัตินักศึกษาผู้สอน และข้อที่ 11 การปรับปรุงหลักสูตรตามรอบระยะเวลาที่กำหนด) สำหรับหลักสูตรระดับปริญญาโทและปริญญาเอก จะต้องผ่านเกณฑ์การกำกับมาตรฐานทุกข้อ หากไม่ผ่านข้อใดข้อหนึ่ง ถือว่าไม่หลักสูตรไม่ได้มาตรฐาน

จากผลการวิเคราะห์หลักสูตรที่ไม่ผ่านเกณฑ์การกำกับมาตรฐานพบว่าสาเหตุที่หลักสูตรส่วนใหญ่ไม่ผ่านเกณฑ์การกำกับมาตรฐานและแนวทางการพัฒนาหลักสูตรให้ผ่านการกำกับมาตรฐาน ดังนี้

ข้อที่ 1 จำนวนอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร สาเหตุเนื่องจาก (1) จำนวนผู้รับผิดชอบหลักสูตรไม่ครบตามจำนวนที่กำหนด (2) แต่งตั้งผู้รับผิดชอบหลักสูตรซ้ำซ้อน หรือ รับผิดชอบหลักสูตรมากกว่า 1 หลักสูตรในเวลาเดียวกัน (3) มีอาจารย์เกษียณอายุราชการ ลาออกหรือโอนย้าย แต่ยังไม่ได้มีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบหลักสูตรคนใหม่ภายในระยะเวลา 90 วัน **แนวทางการพัฒนาหลักสูตรให้ผ่านการกำกับมาตรฐาน** ได้แก่ (1) สำรวจ วิเคราะห์ และจัดทำแผนบริหารอัตรากำลังทั้งในระดับสถาบัน ระดับคณะและระดับหลักสูตร (2) การจัดสรรอัตรากำลังทดแทนการเกษียณ ลาออก โอนย้าย (3) การรับและแต่งตั้งอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรที่มีคุณสมบัติ โดยพิจารณาจากอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรและคณะวิชาการอื่น ๆ ที่มีคุณสมบัติ

ข้อที่ 2 คุณสมบัตินักศึกษาผู้รับผิดชอบหลักสูตร และข้อที่ 3 คุณสมบัตินักศึกษาประจำหลักสูตร สาเหตุเนื่องจาก (1) มีการแต่งตั้งอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและอาจารย์ประจำหลักสูตร มีคุณวุฒิและตำแหน่งทางวิชาการไม่เป็นไปตามเกณฑ์ ได้แก่ หลักสูตรระดับปริญญาตรี ต้องมีคุณวุฒิปริญญาโท หรือมีตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ หลักสูตรระดับปริญญาโท ต้องมีคุณวุฒิปริญญาเอก หรือมีตำแหน่งรองศาสตราจารย์ หลักสูตรระดับปริญญาเอก ต้องมีคุณวุฒิปริญญาเอก หรือมีตำแหน่งศาสตราจารย์ (2) คุณวุฒิการศึกษาไม่สอดคล้องสัมพันธ์กับหลักสูตรที่เปิดสอน เพราะมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนว่าความสอดคล้องและสัมพันธ์กับหลักสูตรที่เปิดสอน คือการมีผลงานวิจัยเกี่ยวข้องกับรายวิชาที่เปิดสอน และสำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรที่มีรายวิชาที่ตรงกับรายวิชาที่เปิดสอน (3) ไม่มีผลงานทางวิชาการอย่างน้อย 1 รายการในรอบ 5 ของหลักสูตรระดับปริญญาตรี และไม่มีผลงานทางวิชาการอย่างน้อย 3 รายการในรอบ 5 ปี และต้องเป็นผลงานวิจัยอย่างน้อย 1 รายการ ของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา **แนวทางการพัฒนาหลักสูตรให้ผ่านการกำกับมาตรฐาน** ได้แก่ (1) การจัดทำแผนส่งเสริมและพัฒนาคุณวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาเอกและตำแหน่งทางวิชาการ (2) จัดทำค้ายพัฒนาตำแหน่งทางวิชาการและแนวทางการพัฒนาผลงานวิชาการเพื่อเตรียมความพร้อมด้านวิชาการให้กับผู้รับผิดชอบหลักสูตรในอนาคต (3) การจัดทำฐานข้อมูลความสอดคล้องและสัมพันธ์ของคุณวุฒิการศึกษาของอาจารย์กับหลักสูตรที่เปิดสอนและสร้างความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้อง (4) ส่งเสริมการทำวิจัยเป็นทีมและจูงใจให้มีการตีพิมพ์ผลงานวิจัยในระดับนานาชาติมากกว่าการนำเสนอผลงานวิชาการในที่ประชุมวิชาการทั้งในและต่างประเทศ

ข้อที่ 11 การปรับปรุงหลักสูตรตามรอบระยะเวลาที่กำหนด สาเหตุเนื่องจาก (1) มีการปรับปรุงหลักสูตรเกินระยะเวลาที่กำหนดไว้ 5 ปี ทำให้หลักสูตรไม่ทันสมัย (2) การแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรมีความล่าช้า ทำให้กระบวนการอื่นล่าช้าด้วย (3) การยื่นขอปรับปรุงหลักสูตรต่อสภามหาวิทยาลัยไม่เป็นไปตามแผนและมักจะดำเนินการในปีสุดท้ายที่หลักสูตรจะครบรอบการปรับปรุงหลักสูตร (4) มีความเข้าใจคลาดเคลื่อนในการนับรอบระยะเวลาปรับปรุงหลักสูตรโดยเริ่มจากปีการศึกษาที่สภาสถาบันอนุมัติให้เปิดสอน โดยมักจะเข้าใจว่านับจากวันที่สภาอนุมัติหลักสูตร รวมทั้งบางหลักสูตรเริ่มนับระยะเวลาหลักสูตร หลังจากที่ได้รับนักศึกษาได้แล้ว **แนวทางการพัฒนา**

หลักสูตรให้ผ่านการกำกับมาตรฐาน ได้แก่ (1) กำหนดแนวปฏิบัติและขั้นตอนในการปรับปรุงหลักสูตร (2) การเตรียมความพร้อมของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรให้มีความเข้าใจกระบวนการพัฒนาหลักสูตร แบบฟอร์มและเอกสารที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง (3) กำหนดระยะเวลาในการกลั่นกรองหลักสูตรและลดขั้นตอนการพิจารณาหลักสูตรให้รวดเร็วมากยิ่งขึ้น ทั้งกระบวนการภายในของมหาวิทยาลัยและกระบวนการรับทราบหลักสูตรของ สปอว. (4) ลดภาระด้านเอกสารในการจัดทำเอกสารหลักสูตร เช่น มคอ.2 (5) พัฒนาระบบแจ้งเตือนและติดตามหลักสูตรก่อนครบรอบการปรับปรุงหลักสูตรทุก 2 ปี (6) กำหนดแนวทางหรือกลไกการปิดหลักสูตรที่ไม่ได้คุณภาพ

อภิปรายผล

1) ปีการศึกษา 2557-2564 หลักสูตรทุกระดับการศึกษา ไม่ผ่านการกำกับมาตรฐานรวม 106 หลักสูตร (ร้อยละ 33.54) จำแนกเป็น หลักสูตรระดับปริญญาตรี 25 หลักสูตร (ร้อยละ 26.31) หลักสูตรระดับปริญญาโท 47 หลักสูตร (ร้อยละ 34.81) หลักสูตรระดับปริญญาเอก 34 หลักสูตร (ร้อยละ 40.00) โดยในปีการศึกษา 2557 มีหลักสูตรไม่ผ่านการกำกับมาตรฐานมากที่สุด จำนวน 39 หลักสูตร และค่อยๆลดลง จนในปีการศึกษา 2564 มีหลักสูตรไม่ผ่านการกำกับมาตรฐานเพียง 2 หลักสูตร เนื่องปีการศึกษา 2557 เป็นปีแรกที่มีการประกาศใช้เกณฑ์การประกันคุณภาพหลักสูตร ทำให้หลักสูตรที่มีการจัดการเรียนการสอนก่อนปีการศึกษา 2557 มีการแต่งตั้งอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรที่ขาดคุณสมบัติ มีการแต่งตั้งรายชื่ออาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรซ้ำซ้อน หรือเป็นผู้รับผิดชอบหลักสูตรมากกว่า 1 หลักสูตรในเวลาเดียวกัน **สอดคล้องกับ** ที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้ประกาศรายชื่อหลักสูตรที่ไม่ได้มาตรฐานต่อเนื่องเป็นเวลา 2 ปี จำนวน 182 หลักสูตร จากทั้งหมด 9,099 หลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศที่ต้องหยุดรับนักศึกษาใหม่ หากมีนักศึกษาค้างอยู่ให้ปรับปรุงให้เข้าเกณฑ์ภายใน 90 วัน โดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้ประกาศรายชื่อหลักสูตรที่ไม่ผ่านการกำกับมาตรฐาน ผ่านเว็บไซต์ www.mua.go.th (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา,2561)

อย่างไรก็ตาม มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้สร้างความรู้ความเข้าใจเกณฑ์การกำกับมาตรฐานหลักสูตร และการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรให้เป็นไปตามเกณฑ์ตามมาตรฐานหลักสูตรก่อนที่จะมีการเปิดหลักสูตรใหม่ โดยเฉพาะด้านจำนวนและคุณสมบัติของผู้รับผิดชอบหลักสูตร นอกจากนี้มหาวิทยาลัยยังอนุมัติการจ้างอาจารย์เกษียณอายุราชการให้สามารถทำหน้าที่เป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรในหลักสูตรที่จำนวนผู้รับผิดชอบหลักสูตรไม่เพียงพอ ส่งผลให้หลักสูตรไม่ผ่านการกำกับมาตรฐานลดลง จนในปีการศึกษา 2564 มีหลักสูตรไม่ผ่านการกำกับมาตรฐาน 2 หลักสูตร คือหลักสูตรระดับปริญญาโท 1 หลักสูตร และ หลักสูตรระดับปริญญาเอก 1 หลักสูตร สาเหตุเนื่องจากมีทั้งสองหลักสูตร พบว่าอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร ไม่มีผลงานวิชาการอย่างน้อย 3 รายงานในรอบ 5 ปี โดยน้อยอย่างต้องเป็นผลงานวิจัยที่ได้รับการเผยแพร่ในระดับชาติหรือนานาชาติ

2. หลักสูตรที่ไม่ผ่านการกำกับมาตรฐานหลักสูตร

หลักสูตรระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และหลักสูตรปริญญาเอก ไม่ผ่านการกำกับมาตรฐานมากที่สุดในปีการศึกษา 2557-2564 คือ เกณฑ์การกำกับมาตรฐานข้อที่ 1 จำนวนอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรที่ไม่ครบตามเกณฑ์ และเป็นผู้รับผิดชอบหลักสูตรมากกว่า 1 หลักสูตรในเวลาเดียวกัน รองลงมาคือ เกณฑ์การกำกับมาตรฐานข้อที่ 2 คุณสมบัติอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และเกณฑ์การกำกับมาตรฐานข้อที่ 3 คุณสมบัติอาจารย์ประจำหลักสูตร โดยมีการมีการแต่งตั้งอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและอาจารย์ประจำหลักสูตรที่มีคุณวุฒิและตำแหน่งทางวิชาการที่ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ รวมทั้งไม่มีผลงานวิชาการและผลงานวิจัยในรอบ 5 ปี **สอดคล้องกับ** จักรกฤษณ์ โปณะทอง ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบความเสี่ยงด้านคณาจารย์คือ อาจารย์ไม่ได้รับ

การพัฒนาด้านวิชาการและวิชาชีพอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง จึงควรกำหนดรูปแบบการพัฒนาอาจารย์ทั้งในด้านวิชาการและวิชาชีพ โดยกำหนดสมรรถนะให้ชัดเจนตามสาขาวิชาชีพ และส่งเสริมให้มีการจัดทำแผนพัฒนาตนเอง และสอดคล้องกับ ภาวณา กิตติวิมลชัย (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาศภาพปัจจุบันและปัญหาในการบริหารหลักสูตรตามระบบการ ประกันคุณภาพการศึกษา และแนวทางการพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพ พบว่า (1) อาจารย์มีภาระงานมากส่งผลต่อการ บริหารหลักสูตรการพัฒนาผลงานวิชาการและตำแหน่งทางวิชาการ (2) การสรรหาอาจารย์ทดแทนคนที่ลาออก เกษียณหรือ โอนย้ายมีความล่าช้า ทำให้จำนวนอาจารย์ไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน (3) มีการทำวิจัยในลักษณะต่างคนต่างทำยังไม่มี การบูรณาการการทำงานวิจัยร่วมกัน

3. แนวทางการพัฒนาหลักสูตรให้ผ่านการกำกับมาตรฐาน

1) **แนวทางการพัฒนาหลักสูตรให้ผ่านการกำกับมาตรฐาน ข้อที่ 1 จำนวนอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร** ได้แก่ (1) สำรวจ วิเคราะห์ และจัดทำแผนบริหารอัตรากำลังทั้งในระดับสถาบัน ระดับคณะและระดับหลักสูตร (2) การ จัดสรรอัตรากำลังทดแทนการเกษียณ ลาออก โอนย้าย (3) การรับและแต่งตั้งอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรที่มีคุณสมบัติ โดยพิจารณาจากอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรและคณะวิชาการอื่นที่มีคุณสมบัติ กรณีอาจารย์ที่เกษียณอายุราชการแล้ว ควรมี การจัดสรรครอบอัตรากำลังลูกจ้างชั่วคราวเพื่อทดแทนจำนวนอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร **สอดคล้องกับ** คู่มือการประกัน คุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา (2557) ได้การพิจารณากรณีอาจารย์เกษียณอายุงานหรือลาออกจากราชการ ดังนี้ 1) หลักสูตรสามารถจ้างอาจารย์ที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรซึ่งเกษียณอายุงานหรือลาออกจากราชการ กลับเข้ามาทำงานแบบเต็มเวลาหรือบางเวลาได้โดยใช้ระบบการจ้างพนักงานมหาวิทยาลัย คือมีสัญญาจ้างที่ให้ค่าตอบแทน เป็นรายเดือนและมีการกำหนดภาระงานไว้อย่างชัดเจน อาจารย์ดังกล่าวสามารถปฏิบัติหน้าที่เป็นอาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม อาจารย์ผู้สอบวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ผู้สอนได้ 2) “อาจารย์เกษียณอายุงาน” สามารถปฏิบัติหน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักได้ต่อไปจนนักศึกษาสำเร็จการศึกษา หากนักศึกษาได้รับอนุมัติโครงร่างวิทยานิพนธ์ก่อนการเกษียณอายุ

2) **แนวทางการพัฒนาหลักสูตรให้ผ่านการกำกับมาตรฐาน ข้อที่ 2 คุณสมบัติอาจารย์ผู้รับผิดชอบ หลักสูตร และข้อที่ 3 คุณสมบัติอาจารย์ประจำหลักสูตร** ได้แก่ (1) การจัดทำแผนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษา ระดับปริญญาเอกและตำแหน่งทางวิชาการ (2) จัดทำค่ายพัฒนาตำแหน่งทางวิชาการและแนวทางการพัฒนาผลงาน วิชาการเพื่อเตรียมความพร้อมด้านวิชาการให้กับผู้รับผิดชอบหลักสูตรในอนาคต (3) การจัดทำฐานข้อมูลความสอดคล้อง และสัมพันธ์ของคุณวุฒิการศึกษาของอาจารย์กับหลักสูตรที่เปิดสอนและสร้างความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้อง (4) ส่งเสริมการทำวิจัยเป็นทีมและจูงใจให้มีการตีพิมพ์ผลงานวิจัยในระดับนานาชาติมากกว่าการนำเสนอผลงานวิชาการใน ที่ประชุมวิชาการทั้งในและต่างประเทศ **สอดคล้องกับ** ณรงค์ฤทธิ์ ประสานตรี (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการ พัฒนาอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ พบว่า มีความต้องการการพัฒนาอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มี ความต้องการสูงสุดคือ ด้านการเขียนตำราและบทความทางวิชาการ รองลงมา คือ ด้านการวิจัย และต่ำสุดคือด้านการเป็น อาจารย์ที่ปรึกษา และได้กำหนดรูปแบบในการพัฒนาอาจารย์ใน มิติการสร้างองค์ความรู้และถ่ายทอดความรู้สู่ผู้อื่น คือ ด้านการวิจัย และการเขียนตำรา และ **สอดคล้องกับ** ชาตรี ฝ่ายคำตา (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง กระบวนการพัฒนา อาจารย์ผู้สอนในการทำวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน พบว่า 1) การทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารผู้วิจัยและ ผู้เข้าร่วมโครงการ 2) การส่งเสริมให้อาจารย์ได้ทำงานร่วมกันเพื่อแลกเปลี่ยนความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยปฏิบัติการ 3) การ ติดตามการดำเนินการเป็นระยะ 4) การใช้สื่อออนไลน์ในการติดต่อสื่อสารและ 5) การให้ทุนสนับสนุนการวิจัยจากคณะ และ **สอดคล้องกับ** สมชาย พัทธเสน ได้ศึกษาวิจัยเรื่องกลยุทธ์การพัฒนาอาจารย์เข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการของคณาจารย์

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า กลยุทธ์ระดับมหาวิทยาลัย ได้แก่ สร้างศักยภาพการเป็นมหาวิทยาลัยที่เข้มแข็งทางด้านวิจัยเพื่อพัฒนางานวิจัยที่ทันสมัย สร้างความเป็นผู้นำทางวิชาการในสาขาที่สอดคล้องกับศักยภาพพื้นฐานภาคตะวันออกและเชื่อมโยงสู่เครือข่ายสากล และสร้างระบบการดูแลคณาจารย์หลังสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกเพื่อสร้างสรรคงานวิจัยอย่างต่อเนื่อง สำหรับกลยุทธ์ระดับคณะ ได้แก่ สนับสนุนการเปิดหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาที่เน้นวิจัยและสนับสนุนการเผยแพร่ตีพิมพ์ผลงานวิจัยทั้งของคณาจารย์และนิสิต ส่งเสริมและสนับสนุนให้คณาจารย์ทำวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้แบบต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ผลงานวิจัยในระดับชาติหรือนานาชาติ กลยุทธ์ระดับบุคคล ได้แก่ สร้างเจตคติต่อตนเองในการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ การสร้างความเชื่อมั่น และความตระหนักในตนเองต่อการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ และสร้างแรงจูงใจให้กับตนเองในการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ ด้วยค่าตอบแทนและการยอมรับนับถือเพิ่มมากขึ้น

3) **แนวทางการพัฒนาหลักสูตรให้ผ่านการกำกับมาตรฐาน ข้อที่ 11 การปรับปรุงหลักสูตรตามรอบระยะเวลาที่กำหนด** ได้แก่ (1) กำหนดแนวปฏิบัติและขั้นตอนในการปรับปรุงหลักสูตร (2) การเตรียมความพร้อมของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรให้มีความเข้าใจกระบวนการพัฒนาหลักสูตร แบบฟอร์มและเอกสารที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง (3) กำหนดระยะเวลาในการกลั่นกรองหลักสูตรและลดขั้นตอนการพิจารณาหลักสูตรให้รวดเร็วมากยิ่งขึ้น ทั้งกระบวนการภายในของมหาวิทยาลัยและกระบวนการรับทราบหลักสูตรของ สปอว. (4) ลดภาระด้านเอกสารในการจัดทำเอกสาร เช่น มคอ.2 (5) พัฒนาระบบแจ้งเตือนและติดตามหลักสูตรก่อนครบรอบการปรับปรุงหลักสูตรทุก 2 ปี (6) กำหนดแนวทางหรือกลไกการปิดหลักสูตรที่ไม่ได้คุณภาพ **สอดคล้องกับ** มัทธิ วรรณชัย (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง กำกับติดตามหลักสูตรของมหาวิทยาลัยขอนแก่นที่ครบรอบระยะเวลาปรับปรุงหลักสูตร พบว่า แนวทางการปรับปรุงหลักสูตรให้เป็นไปตามเวลาที่กำหนด ควรมีการลดขั้นตอนในการพิจารณาหลักสูตรรวมถึงพิจารณาลดเอกสารรายละเอียดหลักสูตร (มคอ.2) เพื่อให้การปรับปรุงหลักสูตรเป็นไปด้วยความรวดเร็วและลดขั้นตอนของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรด้านการจัดทำเอกสาร

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้บริหารและคณะกรรมการบริหารหลักสูตร ควรให้ความสำคัญในการกำกับติดตามคุณภาพหลักสูตรให้ได้มาตรฐานหลักสูตรตามเกณฑ์มาตรฐาน พ.ศ.2565 การใช้ผลการตรวจประเมินคุณภาพภายในไปจัดทำแผนการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพหลักสูตรอย่างต่อเนื่องตามกระบวนการ PDCA และการสนับสนุนหลักสูตรในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการจัดสรรอัตรากำลังอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตรและสิ่งสนับสนุนเรียนรู้ของผู้เรียน

2. ควรมีการศึกษาต่อยอดผลงานวิจัยในประเด็นของการศึกษาประสิทธิภาพผลของการบริหารหลักสูตรตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร พ.ศ.2558 การศึกษาความพร้อมของหลักสูตรในการยกระดับหลักสูตรไปสู่มาตรฐานสากล การศึกษาวัฒนธรรมการพัฒนาคุณภาพระดับหลักสูตร เป็นต้น

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2533 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). *เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ.2548*, สืบค้นจาก

http://www.mua.go.th/users/bhes/front_home/criterion48/criterion_b58.PDF

กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). *เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ.2558*, สืบค้นจาก

http://www.mua.go.th/users/bhes/front_home/criterion58/criterion%20_m58.PDF

กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2565). *เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2565*,

สืบค้นจาก <https://www.mhesi.go.th/index.php/all-legal/76-ministerial-regulation/7210-2565-2.html>

กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา. (2566). *คู่มือกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา*. กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา.

สืบค้นจาก <https://www.studentloan.or.th/system/files/files/download/manual2566.pdf>

จักรกฤษณ์ โปณะทอง. (2560). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วารสารการวิจัยทางการศึกษา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.12(1).59-77.

ชาติรี ฝ่ายคำตา. (2560). กระบวนการพัฒนาอาจารย์ผู้สอนในการทำวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน.

วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์. 33(1).145-156.

ณรงค์ฤทธิ์ ประสานตรี. (2559). รูปแบบการพัฒนาอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์.

วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.11(1).203-216.

มัทรี วรรณชัย. (2562). *การกำกับติดตามหลักสูตรของมหาวิทยาลัยขอนแก่นที่ครบรอบระยะเวลาการปรับปรุงหลักสูตร*.

รายงานการวิจัยสถาบันประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562.สืบค้นจาก

https://registrar.kku.ac.th/policy/download/research/research62_5.pdf

ภาวนา กิตติวิมลชัย. (2561). สภาพปัจจุบันและปัญหาในการบริหารหลักสูตรตามระบบประกันคุณภาพและแนวทางการ

พัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพ กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น. *วารสารการวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*.13(2).109-125.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2557). *คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา*

พ.ศ.2557.กรุงเทพฯ:สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2561). *ประกาศรายชื่อหลักสูตรที่ไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามเกณฑ์*

มาตรฐานหลักสูตร,สืบค้นจาก <http://www.mua.go.th/users/bhes/QAMUA60.pdf>

สมชาย พันธเสน. (2559). กลยุทธ์การพัฒนาอาจารย์เข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการของคณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยบูรพา. *วารสารการศึกษาและพัฒนาสังคม*.12(2).94-102.